

UMAR: PREGLED GOSPODARSKIH KAZALCEV OB KONCU LETA 2010

Bruto domači proizvod: Gospodarska aktivnost se povečuje, vendar počasneje kot v EU.

V devetih mesecih letos je bil BDP za 0,9 % višji kot v enakem obdobju lani. Mednarodno okolje v glavnih partnericah EU še naprej spodbudno vpliva na slovenski izvoz, vendar pa se tudi ti impulzi upočasnjujejo ob postopni upočasnitvi gospodarske rasti v teh državah. Domače povpraševanje še ni dobilo zagona in zavira hitrejše okrevanje; najslabše je v segmentu investicijske dejavnosti, kjer ovire predstavljajo tudi razmere v finančnem sektorju. Jesenska napoved UMAR glede 0,9-odstotne gospodarske rasti v letu 2010 ostaja aktualna.

Bruto domači proizvod, realna rast v %

	2008	2009	2010 napoved	2011 napoved
EMU	0,4	-4,1	1,7	1,5
Slovenija	3,7	-8,1	0,9	2,5

Vir: Eurostat. Napoved za EU in EMU: Evropska komisija, za Slovenijo: UMAR.

Industrijska proizvodnja predelovalnih dejavnosti: Obseg industrijske proizvodnje se krepi zlasti v izvozno usmerjenih in tehnološko močnejših dejavnostih; skladno s pričakovanji se okrevanje konec leta umirja.

Ob krepitvi tujega povpraševanja hitreje okrevajo srednje in tehnološko bolj zahtevne panoge predelovalnih dejavnosti, ki so bolj izvozno usmerjene; proizvodnja električnih naprav ter proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic že presega proizvodnjo iz leta 2008. V nizko tehnološko zahtevnih panogah, ki so v večji meri vezane na domači trg, pa se okrevanje še ni pričelo. Za proizvodnjo iz leta 2008 najbolj zaostajata delovno intenzivnejši tekstilna in pohištvena industrija, ki največ prispevata k večjemu zaostanku proizvodnje v Sloveniji (kot v EU27) za ravnino iz leta 2008.

Industrijska proizvodnja predelovalnih dejavnosti, realna rast v %

	2008	2009	Jan.-okt.2010/ jan.-okt. 2009
EMU	-2,0	-15,9	7,2
Slovenija	1,6	-18,9	6,6

Vir: Eurostat, delovnim dnevom prilagojeni podatki.

Izvoz in uvoz: Rast izvoza se umirja, vendar ostaja ključni dejavnik gospodarske rasti; rast uvoza se krepi počasneje, kar je odraz počasnejšega okrevanja domačega povpraševanja.

Mednarodno okolje v glavnih partnericah EU še naprej spodbudno vpliva na slovenski izvoz, vendar pa se tudi ti impulzi upočasnjujejo, kar je skladno z napovedmi mednarodnih institucij o postopnem umirjanju gospodarske rasti v teh državah zaradi upočasnitve rasti svetovne trgovine, izteka začasnih spodbud in uvajanja varčevalnih ukrepov za znižanje javnofinančnih primanjkljajev. Uvoz se povečuje počasneje kot izvoz, kar odraža šibkejšo domače povpraševanje.

Realna rast izvoza blaga in storitev, v %

	2008	2009	2010 napoved	2011 napoved
EMU	1,0	-13,2	10,7	6,1
Slovenija	3,3	-17,7	7,0	5,9

Vir: Eurostat. Napoved za EU in EMU: Evropska komisija, za Slovenijo: UMAR.

Realna rast uvoza blaga in storitev, v %

	2008	2009	2010 napoved	2011 napoved
EMU	0,8	-12,0	8,7	5,1
Slovenija	3,8	-19,7	5,6	4,5

Vir: Eurostat. Napoved za EU in EMU: Evropska komisija, za Slovenijo: UMAR.

Zaposlenost: Na trgu dela letos ne beležimo tako negativnih trendov kot lani, znakov izboljšanja še ni zaznati.

V prvem letu krize (okt09/okt08) se je število delovno aktivnih zmanjšalo za okoli 38 tisoč, v obdobju sept10/sept09 pa za okoli 17 tisoč.

Tudi rast števila brezposelnih se še ni ustavila, je pa bistveno počasnejša, kot je bila v času največje recesije. Število registrirano brezposelnih se je v letu 2009 povečalo za okoli 30 tisoč, od dec09-nov10 pa se je število povečalo za okoli 7 tisoč (na 103.831). Po velikem skoku stopnje registrirane brezposelnosti s 6,7 % v letu 2008 na 9,1% v letu 2009, se v zadnjih mesecih giblje okoli 10,5%. Mednarodno primerljiva anketna stopnja brezposelnosti je bila v tretjem četrtletju 2010 7 % in se ohranja na nižji ravni kot v EU.

Kazalniki trga dela - Slovenija

	December 2008	December 2009	September 2010	November 2010
Število delovno aktivnih	880.252	844.655	836.212	n.p.
Število registrirano brezposelnih konec meseca	66.239	96.672	97.908	103.831
Stopnja registrirane brezposelnosti	7,0	10,3	10,5	n.p.

Vir: SURS, ZRSZ.

Anketna stopnja brezposelnosti, v %

	2008	2009	2010 napoved	2011 napoved
EMU	7,5	9,4	10,1	10,0
Slovenija	4,4	5,9	7,2	7,1

Vir: Eurostat. Napoved za EU, EMU: Evropska komisija, za Slovenijo: UMAR.

Inflacija: Inflacijska gibanja so umirjena, zamovana predvsem z vplivi višjih davščin in cen energentov.

V obdobju gospodarske krize (po letu 2008) smo v Sloveniji in tudi v celotnem evrskem območju beležili relativno nizko inflacijo, ki je bila v veliki meri posledica šibke gospodarske aktivnosti, njeno hitreje umirjanje pa so preprečevale višje davščine in cene energentov.

Inflacija, harmoniziran indeks cen življenjskih potrebščin, letna rast v %

	2008	2009	2010 napoved	2011 napoved
EMU	3,3	0,3	1,5	1,8
Slovenija	5,5	0,9	1,8	2,3

Vir: Eurostat, napoved za EU in EMU: Evropska komisija, za Slovenijo: UMAR (Indeks cen življenjskih potrebščin).

Plače: Letošnja rast plač podobna lanski, vendar za razliko od lani izključno posledica rasti plač v zasebnem sektorju, v javnem sektorju pa plače po visokih rasteh lani in predlani letos stagnirajo.

V desetih mesecih letos je bila medletna rast skupne bruto plače (3,9 % nominalno) podobna lanski v tem obdobju ter izključno posledica rasti plač v zasebnem sektorju, medtem ko je glavnina rasti lani izvirala iz javnega sektorja. V zasebnem sektorju je bila medletna rast letos precej višja kot lani, kar je predvsem posledica marčnega dviga

minimalne plače. Eden od dejavnikov letošnje rasti je tudi učinek sprememb v strukturi zaposlenih (odpuščanje zaposlenih z niskimi plačami viša raven povprečne bruto plače na zaposlenega).

Nominalna rast povprečne bruto plače, v %

	2008	2009	Jan.-okt. 2010/ Jan.-okt.2009
Bruto plača skupaj	8,3	3,4	3,9
-zasebni sektor	7,9	1,8	5,2
-javni sektor	9,8	6,5	0,0

Vir: SURS, preračun za zasebni/javni sektor UMAR.

Socialne pomoči in nadomestilo za brezposelne: Število prejemnikov socialne pomoči še vedno narašča, število prejemnikov nadomestila za brezposelne pa po januarju letos rahlo upada.

Denarno nadomestilo za brezposelnost in denarna socialna pomoč sta temeljna socialna transferja, s katerima država blaži posledice brezposelnosti in izgube dohodkov ter poskuša preprečiti povečevanje revščine. V obdobju gospodarske rasti se je število prejemnikov obeh transferjev zmanjševalo in v mesecu septembru 2008 doseglo najnižje število (13.604 prejemnikov denarnih nadomestil za brezposelnost in 37.777 prejemnikov denarnih socialnih pomoči), od takrat pa se povečuje. Število prejemnikov nadomestila je leta 2009 glede na leto 2008 povišalo za 93 %, v devetih mesecih 2010 glede na enako obdobje lani pa za 15 %. Pri nadomestilih za brezposelnost je bilo število prejemnikov najvišje v januarju letos (32.186, kar je 137 % več kot septembra 2008). Pri denarnih socialnih pomočeh število prejemnikov z rahlimi nihanji vseskozi narašča: v letu 2009 jih je bilo za 16 % več kot v letu 2008, v desetih mesecih 2010 pa za 18 % več kot v enakem obdobju lani.

Denarno nadomestilo za brezposelne

	2008	2009	Jan.-sept.2009	Jan.-sept.2010
Povprečno število prejemnikov	14.166	27.346	26.206	30.031
Rast v %	2008	2009	Jan.-sept.2010/Jan.-sept.2009	
	-6 %	93 %	15 %	

Vir: ZRSZ, mesečna informacija.

Denarna socialna pomoč

	2008	2009	Jan.-okt. 2009	Jan.-okt.2010
Povprečno število prejemnikov	40.399	46.678	45.366	53.533
Rast v %	2008	2009	Jan.-okt.2010/Jan.-okt.2009	
	-14 %	16 %	18 %	

Vir: MDDSZ, statistika denarnih socialnih pomoči.

Primanjkljaj sektorja država: Primanjkljaj se tudi letos ohranja na visoki ravni; v prihodnjih letih bo ključno doseganje zastavljenih ciljev glede javnofinančne konsolidacije.

Konsolidacija javnih financ je nujna zaradi visokega tekočega primanjkljaja in pritiska na izdatke zaradi starajočega se prebivalstva, ki bo v prihodnjih letih začel hitreje naraščati. Ukrepe za zniževanje primanjkljaja je nujno začeti izvajati čimprej, zlasti ukrepe strukturne narave, ki bodo omogočili znižanje primanjkljaja javnih financ na vzdržen način oziroma trajnejše ohranjanje stabilnega strukturnega javnofinančnega položaja.

Primanjkljaj sektorja država, v % BDP

	2008	2009	2010 napoved
EMU	-2,0	-6,3	-6,3
Slovenija	-1,8	-5,8	-5,6

Vir: Eurostat; napoved za EU in EMU: Evropska komisija; za Slovenijo MF: Excessive Deficit Procedure (september 2010).

Dolg sektorja država: Dolg sektorja država v Sloveniji še na relativno nizki ravni, a se povečuje hitreje kot v povprečju EU.

Do leta 2008 se je dolg sektorja država glede na BDP v Sloveniji zniževal in bil tudi med najnižjimi v EU. V 2009 je bila Slovenija po tem kazalniku na šestem najnižjem mestu v EU (35,4 %), njegovo povečanje (12,2 % BDP) pa med sedmimi največjimi. Glavna razloga za to pa sta bila visok primanjkljaj in predhodno zadolževanje zakladnice za potrebe financiranja primanjkljaja v 2010. Glede na napoved v okviru postopka presežnega primanjkljaja se bo leta 2010 delež javnega dolga v Sloveniji predvidoma povečal na 37,9 % BDP (po napovedih Evropske komisije se bo 2010 delež javnega dolga povečal v vseh 27 državah članicah EU).

Dolg sektorja država, v % BDP

	2008	2009	2010 napoved
EMU	69,8	79,2	84,1
Slovenija	22,5	35,4	37,9

Vir: Eurostat; napoved za EU in EMU: Evropska komisija; za Slovenijo MF: Excessive Deficit Procedure (september 2010).

Raziskovalno-razvojna dejavnost: Po večletni stagnaciji rast deleža izdatkov za RRD v 2008 in 2009

V zadnjih dveh letih se je vrednost kazalnika precej okrepila in v 2009 dosegla 1,9 % BDP. Potem ko je bil v letih do 2008 glavni dejavnik rasti izdatkov za RRD večinoma poslovni sektor, so se v letu 2009 v okviru protikriznih ukrepov izraziteje povečala predvsem državna proračunska sredstva za raziskave in razvoj.

Bruto domači izdatki za raziskovalno-razvojno dejavnost, v % BDP

	2007	2008	2009
EMU	1,88	1,96	2,05
Slovenija	1,45	1,65	1,86

Vir: Eurostat.